Ч. 66 (11.40)7. Львів, второк 26. березня 1929. Оплата почтова уплачена готівкою. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Польська еміґраційна політика.

Варшава, дня 21. березня 1929.

I.

На соймовій еміґраційній комісії дня 14. ц. м. обговорив мін. праці і суспільної опіки д-р Юркевич польську еміґраційну політику зі становища інтересів польської держави і польського народу і щойно вчора присутні члени комісії одержали відбитку цеї промови, якою і я нині хочу покористуватися.

Початок істнування самостійної Польщі знаменував величезний репатріяційний рух, а також жива виміна людських мас зі Злученими Державами. Зміна наступила доперва в 1924 р. і це є перший нормальний рік, що не має признак горячкової повоєнної мандрівки. Тоді і закінчено репатріяцію, що в цифрах від 11. XI. 1918 по кінець 1924 дала 1.264, 731, найбільше в р. 1919 — 286,350, 1921 — 482,320 і 1922 — —278,750. Виміна людности зі Злученими Державами в тім самім часі (до кінця 1924) представляється так, що з Польщі виїхало там около 225.000, вернуло около 151.000, інакше виїхало около 74.000 осіб більше, як вернуло до краю.

Відносно країв Европи — то цей період зазначився поворотом около пів міліона польських робітників з Німеччини, що їх в часі війни нераз силою звербовано. Еміґрація до інших країв Европи була зовсім незначна і в цифрах представляється так, що слідно зріст від 1922 р.: 31.474; 1923 р. 72.113; 1924 р. 52.082. Була це здебільша еміграця до Франції, на що вказують цифри в тих літ: 29.840, 70.598 і 48.912.

Понадто від 1922 р. почалася „дика" еміґрація тільки польського робітника до Німеччини на час полевих робіт, що до 1925 р. включно виносила около 50.000 річно. Цю справу управильнено договором з Німеччиною з 1926 р. і від цього часу щорічно визначується контингент, що виносив: 1926 р. — 43.706; 1927 р. — 67.779; 1928 р. — 85.379. Останню цифру усталено і на рік 1929 (85.000), але вона з додатковим контингентом на жнива осягне число около 100.000 душ.

Почавши від р. 1924 характиристичними прикметами польської еміґрації є слідуючі: 1) Сталий зріст заморської еміґрації (до Канади, Аргентини і Бразилії), при цілковитому занепаді еміграції до Палестини в 1927 р., так що від 34279 еміґрантів заморських в 1924 р. ця цифра піднеслася до 64.581 в 1928 р.; 2) заморська рееміґрація удержується на одній цифрі около 6.000 річно; 3) сталий зріст емграції до Німеччини і 4) заломання еміґрації до Франції в 1927 р., що в останніх роках виносила: в 1925 р. — 40.880; в 1926 р. — 68.704; в 1927 р. — 16.211 і в 1928 р. 22.145.

Як сказано, найважнішою з господарського боку для Польщі є сезонова еміґрація до Німеччини, що тепер є законно устабілізована конвенцією з 24 листопада 1927 р. і двома додатковими технічними порозуміннями. Згадані договори розвязують засадниче питання сезонової еміґрації, а крім цього управильнюють: 1) справу рент еміґрантів; 2) техніку вербунку, контрактовання і переїзду на місце праці і вкінці 3) управильнення справи польських рільних робітників, що ...ніше осіли в Німеччині. Все те зміряє до того, щоби польського робітника зрівнати з німецьким під оглядом умовин праці, платні і соціяльних забезпечень.

Технічні порозуміння передали державі монополь у вербунку і контрактуванні робітників при помочі державних урядів посередництва праці та інспекторів еміґраційного уряду, що для нас українців має поважну відемну сторінку — свідоме, майже цілковите усунення українського робітника від еміґрації в Німеччині, найбільшій і найкільше поплатній, бо нині сезоновий рільний робітник в Німеччині за сезон від весни до осени (9 місяців) може зложити і привезти до краю около сто долярів. На еміґрацію до Німеччини Польща кладе велику вагу. Охороною польського робітника на місці займається еміґраційний радник при польському посольстві в Берліні, численні конзуляти, ще численніші польські товариські орґанізації, передовсім Союз польських робітників з осідком у Кольонії з численними філіями на терені цілої Німеччини й інші товариства в Берліні, Липську і т. д. До еміґрації до Німеччини уряд привязує дуже велику вагу, передовсім для зменшення безробіття і економічного піднесення села, — не треба тут додавати — виключно польського.

З еміґрації до Німеччини, з якої до війни користало около 400.000 українців з Галичини, наш елемент майже зовсім виключений. В 1928 р. було занятих в Німеччині 85.000 сезонових робітників з Польщі. Для воєвідств заселених українцями, а саме з тернопільського, волинського і поліського держава не дала ніякого контингенту, для львівського дала 2014 осіб, станиславівського 625 осіб і для люблинського 392 — разом зі всіх трьох воєвідств 4.031 осіб. З львівського воєвідства узглядненo повіти: Ярослав — 576, Любачів — 357, Добромиль — 54, Мостиська — 2 — разом 1008 осіб; решта припадає на повіти чисто мазурські. Коли возьмемо на увагу повіт Ярослав, у більшости польський та узглядним політику польського уряду в поодиноких українських повітах, де вербовано майже самих поляків, то число українців, що виїхали до Німеччини в 1928 р. з львівського воєвідства дасть цифру 230. Така сама політика була при приділі контингенту в станиславівському воєвідстві, де з 625 осіб зарекрутовано несповна 300 українців, з люблинського воєвідства, до якого належить Холмщина, не звербовано ні одного українця так, що цифра всіх українців, що в 1928 р. виїхали на сезонові роботи до Нмеччини на всіх 85.000 винесе не цілих 500 осіб, або приблизно пів процент загального числа.

Пос. д-р Ст. Баран.

Українці в Азії в світлі найновішої статистики.

II.

Приходимо до дуже важного питання: як розміщені українці в Азії? Чи творять вони острови серед чужого національного моря? Чи може компактну масу? А якщо так, то чи вона злучиться колись з українською національною територією в Европі? Ті питання важні, бо від відповіди на них залежить проблема, чи наші земляки в Азії — це заточенці, загрожені в майбутньому денаціоналізацією, чи може вони збільшуть нашу суцільну національну територію? І тут офіціяльна статистика дає нам такі цифри:

Назва краю	українці у тисячах	українці у відсотках	російни у відсотках	інші у відсотках
Казакстан	861	13	19	68
Кірґізстан	110	11	11	78
Західна Сибір	826	8	64	28
Далекий Схід	315	17	62	21
Східна Сибір	4	$^1/_4$	38	62
Середньо-Азійські Републики	28	$^1/_2$	5	94

Українці виказують в Азії два сильніші скупчення: одно — це південна частина Далекого Сходу, себто Зелений Клин; друге — це пограниче південно-зах. Сибіру і т. зв. Казакстану й Кірґізстану, давньої Середньої Азії. Зелений Клин є по офіційній статистиці в 25 проц. український, а в 50 проц. російський; та він віддалений великими просторами від матірнього краю. Інакше представляється річ в зах. Сибірі. В тамошніх степах поселилось півтора міліона українців, сягаючи на захід по гори й ріку Урал, на схід по пограниче Монґолії та китайського Туркестану, на північ по тайґу Сибіру, на південь по туркестанські пустині. На вузькій, але довгій смузі, що тягнеться від Уралу через Кустанай, Петропавловськ недалеко на полуднє від Омська по Славгород, становлять українці вже релятивну більшість; і так в славгородській окрузі українці становлять 47 проц., росіяни 40 проц., в кустанайській 41 проц. (росіяни 21 проц.), в округах положених більше на південь, творять українці справді меншість; але в порівнянні з цілим населенням є їх більше ніж росіян (Актюбінськ 19 проц. українців, 9 проц. росіян) Тургай (13 проц. і 13 проц.), Кірґізстан (11 проц. і 11 проц.), а в кількох округах творять поважні меншости (Акмолинськ українці 19 проц., росіяни 31 проц. Джетісуйськ 10 і 14 проц., Семипалатинськ 10 і 26 проц.). Вся ця територія займає північну частину Казакстану, тільки славгородська округа лежить в суміжній частині Сибіру. Ця остання має також великі відсотки українського населення (Омськ 19 проц., Рубцовськ 15 проц., Барнаул 16 проц., Минусинськ 9 проц. і т. д.), але всюди сильну перевагу мають росіяни.

З вище сказаного бачимо, що територія, на котрій живуть в більшім числі українці, є суцільна. Поділити її можна на таку, де українці мають зглядну перевагу (кругло 180000 км², і 41 проц. українців) і на територію, де українці є в меншости, але де є їх більше від росіян (1.200.000 км², 23 проц. українців, 19 проц. росіян); вкінці на територію, де українці є в меншости також в порівнянні до самих росіян, при чому ці останні слабо переважають на півдні, а сильно на півночі, себто на Сибірі.

На представленій території виступають українці не лише у великому числі, але ця територія має рівночасно тенденцію до сильної українізації. І так за час від першого до другого спису населення, себто в часі 1897—1926 р., відсоток українців в Середній Азії зріс з 1 проц. до 13 проц. або їх приріст виносив 820 проц., коли міжтим приріст росіян виносив тільки 150 проц., а головно місцевого народу казаків лише 6 проц. Місцеве населення (казаки, кірґізи) виказує сильний відсотковий упадок, виселенці росіяни звертались більше на Сибір, а українці найбільше в цю сторону. Поважна тенденція до українізації цього простору істнує дальше.

Під природничим і господарським оглядом українська територія в Азії є продовженням південної української території в Европі. Це в більшій части степи з малими атмосферичними опадами і лісостепи, що надаються під хліборобську культуру, а також до плекання скотарства. В горах богаті поклади мідяної і залізної руди, а на пограничі Сибіру виступає славний кузнецький вуглевий басейн, значно богатший від Донецького Басейну. Спеціяльну вагу має цей простір під комунікаційним оглядом. Лежить він на сухопутному шляху з західньої Европи до Індій. Для українців головна вага цієї території як простору лежить у тому, що туди можна висилати свій природний приріст населення, який виносив перед війною для самого терену У. С. Р. Р. 600.000, а по війні навіть більше (в рр. 1924, 1925, 1926 і 1927 — 671 тисяч, 660, 689 і 659 тисяч). При перенаселенні українського села і слабій індустріялізації ця надвишка мусить у більшій мірі еміґрувати. Сьогодня цей простір Середньої Азії дуже рідко заселений (2—5 людей на 1 км²) і може приняти ще міліони населення.

Чи ці терени української кольонізації мають лучність з українською національною територією в Европі? Европейська українська територія доходить майже до Каспійського Моря; звідти по Аральське озеро і по простір, заселений українцями, тягнуться великі пустинні простори, де густота населення менша як 1 особа на 1 км², отже терени майже пусті. Таким чином через Каспійське Море і ці пустині лучиться европейсько-українська територія зі своїми азійськими кольоніями.

З наведеного бачимо ясно, що є значна тенденція до розширення української національної території на великих просторах вже не по Кавказ, як то звичайно говоримо, але по Алтай і по границі Монголії та по піски Турану. Ці азійські простори можуть і повинні увійти в склад Української Держави. Основу цеї можливости дає нам факт істнування на цихже просторах півтора міліона українців, динаміка населення, що виказує зріст українізації цих просторів; вкінці потреба нових теренів для України з оглядів кольонізаційних, господарських і комунікаційних. Це є можливости — можливости дуже великі, але лише можливости! Перевести ці можливости в дійсність буде можна при майбутнім розвалі Росії в її сьогоднішній комуністичній формі. Тоді претенсії наші не повинні обмежитися лише до сьогоднішньої території Радянської України (У. С. Р. Р.) і до сусідніх частин Росії, населених українцями (Південна Кубанщина і Вороніжчина. Коли

і Півн. Кавказ), але мусимо сягнути також до тої частини Азії, яку кольонізували як росіяни, так і українці, а котрої великі полоси є вже українські. Вони є для України в кольонізаційних і господарських оглядів конче потрібні.

Положення „окраїнне", що принесло нам тільки лиха, може бути для нас джерелом великої можливости: сотворення не лише незалежної держави, але держави могутньої своїм простором, населенням і перспективами. В наших руках: перемінити можливість на дійсність.

Д-р Володимир Кубійович.
доцент Ягайл. університету.

Справа самоврядування.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ПОВІТОВУ РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ І ПОВІТОВУ ВИБОРЧУ ОРДИНАЦІЮ В КРАКІВСЬКОМУ, ЛЬВІВСЬКОМУ, СТАНИСЛАВІВСЬКОМУ І ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ВОЄВІДСТВАХ.

III. Законопроект про повітову репрезентацію.

Українська Парляментарна Репрезентація не устійнила ще остаточно свого погляду на цю справу. Деякі господарські огляди веліли би противитися виділенню тих міст. Міське населення користає в рівній або в більшій мірі як сільське з повітових доріг і тому повинні і міста причинюватися до покриття коштів, звязаних з будовою і удержанням повітових доріг. Крім цього міста як сильніші економічно помагали би повітам у поношенні повітових тягарів.

З другої сторони не можна заперечити, що представники так богатих у населення міст як Перемишль чи Станиславів могли би вибрати до повітових рад стільки членів, що дісталиб у повітовій раді більшість і велиб господарку повіту так, щоби вона виходила на шкоду селянського населення. Я особисто думаю, що більше оглядів промовляє за тим, щоби українські посли голосували за виділенням міст. Булоб дуже побажаним, щоби в тій справі висказали свою думку громадські діячі з повітів Перемишль, Станиславів, Тернопіль, зокрема такі, що або самі перед війною були членами повітових рад, або про тодішні відносини в повітових радах є точно поінформовані. Їх голос в тій справі причинивсяб до висвітлення справи.

Ухвалений у підкомісії законопроект про повітову репрезентацію є таким, яким може бути при істнуючім законодавстві польської держави. Доки польські законодатні установи не змінять арт. 67 конституції, не дасться оминути, щоби староста не був головою повітового виділу. Доки сойм не знесе розпорядку Президента про скасування Тимчасового Самоврядного Виділу, неможливо кому іншому віддати нагляду над господаркою повітів, як лише воєвідському виділові. При теперішньому складі законодатних тіл нема найменшого вигляду на переведення вказаних мною змін. Всеж таки законопроект старається оборонити зміст повітової самоуправи. Коли вже староста мусить бути головою повітового виділу, то законопроект творить окремого провідника повітової ради, вибраного зпоміж членів ради. Воєводі признає законопроект право нагляду над повітовою репрезентацією, однак лише в тому напрямку, чи повітова рада не переступає свого обсягу ділання і чи не нарушує обовязуючих законів. Уряд і посли з одинки стараються всіми можливими засобами не допустити до ухвалення в соймі ухваленого в підкомісії законопроекту.

Я в підкомісії обороняв відповідними внесками нашого засадничого становища, противився, щоби староста був головою повітового виділу, домагався привернення Тимчасового Самоуправного Виділу і віддання йому нагляду над господаркою повітів, коли однак мої внески перепали і, як я в горі виказав, мусіли перепасти, я дбав про те, щоби староста, як голова повітового виділу мав якнайменші права.

IV. Законопроект про повітову виборчу ординацію.

Вибори до повітових рад на основі обовязуючої тепер виборчої ординації з 1866 р. були куріяльні. Окремо вибиралося членів повітової ради в групі великої посілости, — окремо в групі найвище оподаткованих з категорії промислу і торговлі, — окремо в групі сільських громад. В групі сільських громад право вибирання мали начальники громад і відпоручники, вибрані громадською радою зпоміж її членів. Число відпоручників залежало від скількости населення громади. З цього бачимо, що стара виборча ординація давала в повітових радах рішучу перевагу великій земельній власности, промисловi і торговлі, а українське населення не мало навіть змоги вибрати всіх своїх членів повітової ради в групі сільських громад.

Новий законопроект ріжниться основно від старого, опирається на зовсім інших основах, є куди кращий для українського населення, хоч, що правда, не може нас вдоволяти.

Переповімо коротко зміст законопроекту.

1. **Хто вибирає членів повітової ради?** Членів повітової ради і їх заступників вибирають радні громад, що входять в склад повіту.

Зі сказаного слідує, що вибори до повітових рад є посередні. Я в імени Українського Клюбу домагався, щоби вибори були безпосередні, щоби право вибирання прислугувало всім тим мешканцям повіту, які мають право вибирання до сойму на засаді загального, безпосереднього, рівного, тайного і пропорціонального права голосування. Мій внесок у тому напрямку перепав. Польський сойм в теперішньому складі не в силі ухвалити при спротиві уряду і польських правих партій такої поступової виборчої ординації.

2. **Хто може бути вибраним до повітової ради?** Право виборности до повітової ради має кожний горожанин, який покінчив 24 рік життя і має право виборности до громадської ради в одній з громад, що входять в склад дотичного самоуправного повіту.

Не можуть бути вибрані членами повітової ради: а) члени і заступники членів воєвідського виділу, які виконують нагляд над повітовою репрезентацією; б) урядники і службовики державних установ загальної адміністрації; в) урядники і службовики державної поліції і граничної сторожі. Службовики повітової самоуправи і службовики її заведень і підприємств вибрані членами повітової ради — коли приймуть вибір — одержують безплатну відпустку на час справування мандату.

Пос. Вол. Целевич.

Папа Пій XI. і унійні змагання.

Нинішній папа підтримує енергійно наближення католиків до православних.

З приводу золотого ювилею священства папи Пія XI. появилося богато розвідок і праць, присвячених ріжним сторінкам діяльности нинішнього голови католицької церкви. Одна така праця, якої автором є Фридрих Ляма, появилася нещодавно в Авгсбургу („Папа Пій XI", в нім. мові). Наводимо з неї одно місце, в якому представлене становище теперішнього папи до унійних змагань на сході Европи.

Унійні конгреси — каже автор —, що відбуваються у Велеграді на Моравії і мають служити обопільному пізнанню й зближенню, мали завсіди якнайбільшу підтримку папи Пія XI. Таксамо піддержує він Орієнтальний Інститут у Римі, заснований папою Венедиктом XV., що працює в союзі з конгрегацією для церков Сходу. З доручення папи ректор Орієнтального Інституту, єпископ Д'Ербіні (єзуїт), старається при помочі поїздок до Радянської Росії, в Сербію, а в минулому році до православних патріярхів на Сході, поширити думку про потребу наближення православних до католицької церкви.

В парі з тим іде в Римі й переоцінка відношення до православних, намагання зрозуміти їх і наблизитися теж до них, в чому папа виявляє безпосередню ініціятиву. Ще за папи Пія X. впливові круги вміли не допустити до богослуження східного обряду в церкві св. Петра. А в століття нікейського собору сам папа взяв участь у торжественному богослуженні в церкві св. Петра, відправленому по греко-кат. обряду представниками всіх унійних церков. Сьогодні орієнтальних мірять у Римі такою самою міркою і є немало нагод, при яких папа Пій XI. збирає їх біля себе як спільний батько всіх вірних.

Тяжкі переговори.

Польща старається одержати довготерміновий кредит у Франції.

В Парижі вже від довшого часу ведуться переговори над утворенням Центрального Банку в Польщі, який був би головною установою для уділювання довготермінового кредиту. В переговорах зі сторони Польщі беруть участь між іншим начальний директор державного Банку Рольного Станішевський, бувш. міністр Мейштович, як представник Банку Виленського, Пшибиславський від львівського товариства кредитового земського та інші. Одначе ці переговори покищо не довели до бажаних результатів.

ІВАН НІМЧУК.

Шлях до катастрофи.

Д-р Степан Шухевич: СПОМИНИ З УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ (1918—1920). Частина I. Від листопада 1918 до квітня 1919. Частина II. Від квітня 1919 до липня 1919. Видавнича Кооператива „Червона Калина". Львів 1929. Часть I.: сторін 176, 16°; часть II.: сторін 176, 16°.

Так, це шлях до катастрофи і такий заголовок був би зовсім оправданий для споминів д-ра С. Шухевича, що отсе появилися в двох томиках (цілість обійматиме 4 томи). Бо їх автор, не скриваючи нічого, мужно, отверто й по жовнірськи твердо подає нашому загалові причини, що довели до нашої катастрофи, так як він усе те бачив і переживав. Подає просто і звязко, не прикрашуючи свого стилю крилатими фразами, не бавлячись у ніяке моралізаторство. У нього говорять тільки факти й події — своєю залізною льоґікою.

Десять літ минуло або саме минає від описаних автором подій, від часу, коли кожний день у нас творив історію. Наслідки тих подій — переживаємо всі на своїй скірі, вони на довго припечатали нашу долю. Мужним і зрілим людям пора глянути з перспективи того десятиліття мужно цілій правді у вічі, хочби вона була найболючіша. Поможуть нам пізнати цю, іноколи справді дуже гірку правду саме спомини д-ра С. Шухевича.

Автор, б. старшина австро-угорської армії, якого розвал центральних держав застав в Одесі. Звідти він негайно вертає в Галичину, де вступає в ряди Української Галицької Армії з якою перебув цілу її долю й недолю до кінця. І все те, що він пережив як старшина (отаман) УГА, списав він за свіжої памяти (літом і осінню 1920 р.), а щойно тепер витягнув з архіву й передав широкій громаді. Тимто його спомини мають немалу вагу, бож це писала людина авторитетна, старшина, що добре визнавався в ріжних справах і в багатьох брав безпосередню участь, а в дечому відіграв таки визначну або й головну ролю.

В перших двох книжках, що отсе перед нами, малює д-р Шухевич події від листопада 1918 до липня 1919 р., себто часи української влади в Галичині й подвиги УГА аж до її переходу за Збруч. Будучи в самому осередку подій (спершу при Начальній Команді, потім на фронті як командант IV. бригади, а вкінці як персональний референт знову при Нач. Ком.), автор подає богато такого, що міг заобсервувати тільки він, що було доступне тільки йому або дуже небогатьом одиницям. Тому в його споминах є й немало матеріялу просто ревеляційного. А взагалі більшість усього того, що подає нам автор, є нашому загалові невідома, бо у нас про ці часи й події появилось друком дуже мало матеріялів. Суцільного образу тих подій ми досі не мали, бо коли у нас що про ті часи й друковано, то були це тільки короткі уривки або самі по собі незначні епізоди, які не могли мати претенсій на повноту. Спомини д-ра Шухевича — це перша спроба дати по можности повний образ тих подій, вияснити причини нашої невдачі, як він їх бачив, що в інтересі правди і для науки нам і нашим нащадкам слід щиро повитати.

Наче в калейдоскопі пересуваються перед нами події: розвал Австрії і відгук того розвалу в Одесі, виїзд австрійських військ з Вел. України і звязані з тим пригоди, праця українських установ у Підволочиськах, де спершу приділено автора, побут Галицького Уряду в Тернополі й тодішні настрої, праця Начальної Команди і її установ, відносини в IV. бригаді і її організація, наш фронт в часі облоги Львова, завішення зброї, приїзд антантської місії, весняні бої (I. том). А в другому томі маємо пластичний опис дальших боїв під Львовом, опісля автор малює нам відносини в Нач. Команді, де він мав уже постійний приділ, а потім наш перший відворот, іменування ґен. Грекова начальним вождом і звязані з тим надії, пролом під Чортковом, офензиву УГА і другий відворот аж до переходу на Вел. Україну, усунення ґен. Грекова і його причини, іменування ґен. Тарнавського командантом УГА, висилку автора з місією до команди польських військ і його поворот до Камянця — з нічим. Кінчиться цей том розділом (стор. 171—176), в якому змальовані перші хвилі УГА на Вел. Україні. (Розділ цей належить уже хронольоґічно до III. тому).

В усіх цих розділах розкинено масу більше й менше влучних характеристик людей і відносин, подано також богато фактів, що характеризують ту велику, переломову добу нашої історії і її духа. Не місце тут вичисляти хочби імена зачеплених автором осіб чи подавати характеристику тодішніх відносин. Це завелоб нас за далеко. Але всеж таки слід ствердити, що автор старався бути завсіди щирим, обективним і справедливим і не щадив нікого, хто на його погляд допускався зловживань, не виконав свого обовязку, або не доріс до принятих на себе завдань. Автор різко осуджує наш примітивізм і нерозуміння ваги переживаного моменту, наш наівний спосіб думання, з чого ми це освободилися до

На комуністичних верхах.

Кооптація голови чека до Політбюра всесоюзної комуністичної партії.

Політичне бюро всесоюзної комуністичної партії, ця її найвища інстанція і фактичний уряд Радянського Союзу складалася досі з таких осіб: Сталіна, Бухаріна, Рикова, Томського, Калініна, Молотова, Рудзутака, Ворошилова й Куйбишева. Та в звязку з появою в партії „троцькізму", а потім „правого ухилу" Томський, Риков, Калінін та Бухарін стали „неблагонадійними". Тому Бухаріна усунено від праці в Комінтерні й від редагування „Правди", центрального органу партії. Тяжчою була справа з Томським, що стоїть на чолі професійних союзів. Рикова та неосвіченого Калініна Сталін не потрібував особливо боятися. Всі інші були вірними сторонниками Сталіна. Та тепер становище змінилося, бо Бухарін, боячися піти слідом за Радеком та Раковським, покаявся. Навчений досвідом і боячися неприємностей з боку Томського та Ворошилова (комісаря військових справ), Сталін подбав, щоби до політбюра вибрати голову ДПУ (державного політичного управління) Менжинського, який є вірним сторонником Сталіна. Таким чином Сталінові наразі вдалося привернути „єдність" та згоду в політбюрі, хоч і способом досить драстичним.

Санатор моральности.

Редакція „Нової Зорі" наслідує щораз частіше сектантську, пуританську пресу деяких американських стейтів. Вона хоче силоміць санувати нашу політичну атмосферу і при кожній нагоді пускає моральні уваги на адресу нашої редакції, не може спати спокійно на думку про „Т-во письменників і журналістів", імовірно тому, що до його управи не ввійшов теперішній редактор „Нової Зорі" і має інші цього рода „моральні клопоти".

Заки в приступі доброго гумору будемо мати час, щоби присвятити кілька слів особі головного редактора „Нової Зорі" д-ра Осипа Назарука, нині, замісць відповіди на його „проповіди", скажемо коротко ось-що: Вся дотеперішня політична еволюція д-ра О. Назарука занадто нагадує кінову фільму, щоби він мав право виступати як санатор нашої політики. Чи в те, що проповідує нині довголітній соціяліст і завзятущий атеїст, вірять власники та читачі „Нової Зорі" — це їхня внутрішня справа. Але ми не маємо ніяких даних, щоби брати поважно д-ра О. Назарука в його черговій ролі „покаяного" грішника. Д-р О. Назарук роздіяє професійно „моральні науки" не тільки нам, світським людям, але навіть загалові духовенства, яке встиг уже розбити на ворогуючі між собою табори.

В інтересі його власного ще недавнього минулого, яке знає неодин з нас прегарно, лежить те, щоби він не занадто часто нагадував моральні прінципи. Хіба, що він проповідує таку заповідь, сформульовану одним сатириком: „Робіть те, що я кажу, а не кажіть того, що я роблю".

Шевченківська Академія в Берліні.

Берлін 20. березня 1929.

Молода українська інтелігенція Берліна, яка вже попереднього року подала у тісному свойому гуртку спробу нового підходу до святкування Шевченкових роковин, виступила тим разом уже перед ширшим громадянством із Шевченківською Академією, влаштованою заходами Українського Академічного Товариства при Українськім Наук. Інституті в Берліні. Цілковите пірвання з традиціями поверхових, порожними фразами воюючих „святочних концертів" виявилося у строго науковому, модерно-річевому характері Академії. Відбулася вона дня 15. березня у викладовій салі Українського Наукового Інституту, в поважній атмосфері, без традиційного портрету чи погруддя Шевченка та без якихнебудь інших святочних реквізитів.

Голова Товариства д-р Д. Олянчин привітав усіх численно зібраних на Академії гостей і вказав на велике значіння ідеольогії Шевченка як сили, обєднуючої всіх українців та обороняючої їх від шкідливих впливів ріжних посторонних теорій.

Після того д-р К. Чехович — інтерпретуючи поезію „Розрита могила" — зясував у загальних рисах Шевченкові погляди на історичний факт злуки України з Московщиною в р. 1654 та на випливаючі з тієї злуки фатальні наслідки для України, виказуючи вкінці, що тільки моральною обновою українського громадянства на ґрунті давних визвольних традицій вважав Шевченко можливим рятувати українську справу від остаточного занепаду. Шлях ратунку від повної руїни, на який вказує Шевченко, мусить бути і в сучасному менті принятий усіми „добрими дітьми" України, усіми носіями українських державницьких змагань.

Слідував реферат д-ра М. Гнатишака про „Ренесанс Шевченківської романтики". Прелеґент сконстатував внутрішню фальшивість та поверховність відношення сучасної української інтеліґенції до особи і творчости Шевченка та вказав на головну причину цього сумного стану, а саме на відчуження модерної людини від літературної спадщини ґеніяльного поета. Приблизити Шевченка до нашої доби потрафить не дальше натягання його творів на ріжнородні політичні копита, а звернення головної уваги на внутрішню форму Шевченкової поезії, виявлену в духовости романтизму, та на мистецько-фармальну сторінку його творчости. В цих елементах чистої поетичної краси криється сила, котра зможе знова зробити Шевченка любимцем по своїй суті глибоко романтичної людини технічного віку — людини, яка бажає від поезії не ідеольогій, а чистої, формальної краси. Щож до національно-політичного світогляду Шевченка, котрий ще й досі своєї життєвости і огненної сили не втратив — то він повинен перейти із духової ляболаторії літературного критика в робітню вченого політика та набрати там практичних, пристосованих до сучасних метод національної боротьби за волю, форм.

При кінці, у свойому рефераті про „Ритміку Шевченкової поезії" зібрав д-р К. Чехович найновіші здобутки української науки на полі досліджування форми Шевченкової поезії. Референт виказав, що в основі Шевченкових віршів не лежить система клясичних метрів (ямбів, хореїв і т. п.), лише музично-ритмічна система українських народніх пісень, по мистецьки використана для цілей поетичного малюнку. Із цього формально-етичного боку Шевченко був незрівнаним мистцем слова. Ілюструючи ріжні види української народньої ритміки прикладами з „Кобзаря" та зясовуючи можливости дальшої наукової праці в цьому напрямі, референт познайомив присутніх також з деякими своїми власними дослідами на цьому полі.

Закінчилася Академія відспіванням „Заповіту".

Волинські барометри.

(Від нашого постійного кореспондента.)

Луцьк, 21. березня 1929 р.

Українське життя на північно-західніх землях увесь час протікає під моральною пресією. Під тисненням ріжних „сфер" настроєвий барометр громадянства то падає, то підскакує. Ролю „стрілок" у цьому барометрі відограють деякі особи, близькі до вищих сфер. На їхньому обличчі публіка читає: ясна погода (українцям же „дадуть"), перемінно (зміна курсу), негода (невдоволення українцями), вітер (посторонні впливи, доноси), буря (репресії) і т. д.

Під впливом заповіджень цього барометра витворюються — або: радість, надії, мрії, або: подENERвовання, зловіщі чутки, плітки, а навіть і гра деяких осіб на боягузтві громадянства.

Звичайно, не всі мають можливість власними очима побачити, що вішує барометр. Більшости залишається брати на віру все, що розносить стоуста поголоска. Найчастіше буває, що громадяни й не знають, де зродиться вона й з чиєї ласки йде по світу. Досить, що йде: барометр вказує те-то й те-то.

Якось у минулому році пройшла чутка, що українська кооперація мусить одружитися з польською й привести на світ утраквістенятко. Мусить, а як ні — згине, „аки обри". І споживча? — Так! — І кредитова? — Еге! — Скільки-то було переполоху серед полохливих!

Через де-який час нова чутка: барометр падає. Якщо українські „Просвіти" не приймуть урядового статуту, всі будуть зачинені. Звідки пішла ця чутка? — та хто його знає. Але вона пішла й робила якийсь час моральну пресію.

Був момент — пролунало: ясна погода, українці одержать усе: братства-статути, школи — українських інспекторів і учителів, бібліотеки — українські книжки. Навіть один письменник повірив, що дадуть гроші на видання творів українських письменників в оригінальній мові й у перекладі на братську мову.

Прийшло в осени українське кооперативне

…нинішнього дня; він клеймить корупціонізм і називає поіменно корупціоністів, хочби вони сиділи в самому уряді! З такою самою відвагою говорить про злий підбір людей в Нач. Команді, зокрема про от. Павленка, що розповідав свому окруженню про найбільші тайни мілітарного характеру і взагалі не відповідав на становище команданта армії. Не диво, що пізніше майор польського ген. штабу ґр. К. (Козебродзкі?) говорив авторові: „Чому ви не брали Львова в дні експльозії? Ви мали двічи нагоду заволодіти містом без вистрілу. Вистала6 одна компанія піхоти. Раз у часі експльозії, коли наша залога з жахом покинула позиції, думаючи, що неприятель уже здобув місто, другий раз в часі вашої офензиви коло Вовчухів. Тоді ціла залога Львова вийшла була під Городок, а на фронті довкола Львова залишилися тільки нечисленні міліціянти. Взагалі нас дивувала тактика вашої команди; здається, гірше не можна було війни вести! У нас сміялися, що ваша команда веде війну для нас і що Павленкові й цілому його штабові належиться за те від нас найвищий польський ордер"...

Добре схарактеризована і в належнім світлі представлена в споминах поміч Придніпрянщини в наших змаганнях. Починаючи від людей в Нач. Команді, скінчивши на тих придніпрянських відділах, що прийшли нам на поміч під Львів — усе те відбилося тільки відємно на нашій акції. Ці відділи спричинили обезсиленій Галичині тільки богато нових клопотів і започаткували небезпечну агітацію на фронті за киданням зброї і втечею домів, себто за дезерцією.

Окремо слід звернути увагу на „страшенну нісенітницю" (слова автора), якою був плян Н. К. пропустити десь з початком цвітня 1919 р. більшовицькі відділи на Львів, отворивши перед тим з цією метою наш фронт. Приказу в цій справі не виконали самі частини, тимбільше, що більшовицькі відділи (незнаної нікому сили, на всякий випадок нечисленні і з боєвого погляду маловартні) були десь далеко за Збручем... Теж причинок до наївности нашого військового проводу!

Зате з нетаєною симпатією характеризує автор військо на фронті. З признанням підносить він в ріжних місцях своїх споминів геройство й відданість великій справі фронту (старшин і простих стрільців), що змагався з противником серед найтяжчих умовин, підчас коли запілля приглядалося всьому майже байдуже і... критикувало. Особливо різко клеймить автор тих людей у запіллі, що віттягнувшись (при помочі протекції) від фронтової служби, гуляли й бешкетували тоді, коли фронт кервавився... Таксамо осуджує поступовання лівих партій, що для приподобання некритичним масам послугувалися демаґоґією і тим вносили в наші карні ряди тільки дезорієнтацію й розвал, а на фронті доводили до непотрібних, нічим неоправданих конфліктів і деморалізації.

Позатим є ще в обох томах неодна цікава характеристика, неодна незнана досі подробиця, неодно здорове поміченя автора. З того боку II. том цікавіший може, як перший, бо в ньому для протиставлення ріжним відємним, темним сторінкам нашого тодішнього життя підкреслено як слід і немало ясних моментів, характеристичних для постави нашої армії і нашого населення, зокрема сільського, в тому часі. Жмуток світла кинено тут також на поставу населення польського й жидівського, а при тому в кількох місцях на прикладах виказано незадібність нашого розвідчого апарату.

Безпристрасну оцінку цих споминів, оскільки така взагалі можлива, можна буде подати по появі всіх чотирьох томів. Те, що маємо досі, управнює до надії, що й друга половина споминів д-ра Шухевича буде не менше цікава, як перша. На всякий випадок книжку д-ра Шухевича повинен прочитати кожний український громадянин, прочитати і призадуматися — а тоді пізнає, в чому лежать причини нашої невдачі і чому той шлях, яким ми ішли, довів нас до катастрофи. З тих споминів ми повинні навчитися, як не слід нам поступати і яких хиб нам треба конче вистерігатися. Бо ніколи не запізно пізнати правду, хочби вона була найсумніша, якщо тільки з того пізнання зуміємо витягнути відповідні висновки. А хто почувається автором покривдженим, кого він осудив може за різко, — той має змогу боронитися і спростувати те, що на його думку невірне чи несправедливе. Споминів з того часу у нас як кіт наплакав, тому появу вияснень чи причинків до подій тої доби можна буде тільки повитати. Спомини — це ще не історія, тільки субстрат, матеріял для істориків, які на їх основі і на основі богатьох інших джерел мають відтворити колись цілу ту добу sine ira et studio.

При кінці замітимо, що мова і правопис в першому томі лишають богато до бажання; в другому вони вже значно кращі. З технічних недоглядів відмітимо ще помилкову нумерацію розділів II. тому. Але все те не має остаточно більшого значіння і книжку д-ра С. Шухевича можна поручити нашій читаючій громаді з чистою совістю.

Свято й явилася нова чутка: це останнє свято, буде воно відсвятковане ще раз з умогою, що надалі буде святкуватись у братерських обіймах, а не на самоті. Настрій почав ладати, в серцях витворювалося передчуття, що так вирішила сама доля й амінь — станеться.

То знову пішло на погоду. Ніби хтось твердо заявив, що поставить на карту особисту карієру, а Луцьке брацтво таки мусить одержати й статут і все інше. Всміхнулося „віруючим" сонце. В осінньому вихрі почулося радісне тьохкання соловейка (замість кракання ворон). Одночасно поширилося апокаліптичне одкровення: щоб була українізація богослуження й всілякі благодати для церкви, треба лише добре посваритися з Епископатом... І за це — і те, і се, і Жабче...

Була на барометрі й буря — після ювилею „Просвіти". „Стовпи" громадянства тремтіли. Один з переляку на місяць став „нігілістом": я — не я й голова не моя. А невгомонна чутка верещала: закриють! закриють і рідну хату відкриють. Звідки принесло її? На якій підставі вона верещала? — цього ніхто не знав.

В січні цього року барометр знов віщував „ясну погоду": будуть українці старостами, вищими достойниками; вже такому-то проположено, з таким то розмовляли, такий-то, здається, згодиться. Щасливі оці віруючі! Завжди знайдуть собі щось, щоби порадіти.

„Ясні" хвилини останнього часу знову змінилися на бурю. Зашуміла зловіща чутка: треба сподіватись репресій проти української кооперації, її будуть нищити, зачиняти! Хто пустив цю чутку, — звичайно, про це не питаються.

А ось останні тривожні хвилювання стрілок настроєвого барометру: якщо нова рада „Просвіти" не буде обрана з бажаних осіб, то „Просвіту" зачинять. І знов невідомо, звідки вийшла ця чутка.

Значна більшість громадян вірить, що ці чутки злітають на землю дійсно з вищих сфер. Можливо, що ці сфери й справді впливають на „скакання" настроєвого барометру.

Але не виключене, що ці чутки є роботою деяких осіб, які зручно пущеними „страшними" відомостями мають на меті витворити необхідний їм настрій і цим уможливити собі осягнення тої чи іншої мети. Є навіть на це де-які докази.

В кожному випадку, звідки-б подібні чутки не виходили, способи реаґування на них є негідними свідомого громадянства. Громадянство, коли воно є дійсно громадянством, яке знає свої права й мету, до якої прямує, хіба може піддаватися чуткам невідомого походження, про те, що комусь щось не подобається чи подобається? Хібаж богатоміліоновий нарід живе на те, щоби комусь догоджати та уприємнювати настрій? Хібаж, нарешті, істнуючі законні приписи, а не якісь позазаконні чужі погляди повинні давати напрям на нашому важкому шляху...

Колиб, врештою, де-які чутки й не були тактичною вигадкою поодиноких осіб, то хіба-ж це повинно пригнічувати духа, а не підіймати його? І чи не підійшлаб до цих випадків новітня приповідка: „Ґрунт — не перейматись"?

Щож до таких тактичних засобів поодиноких осіб, як застрашування громадян чимсь невдоволенням та громами й блискавками, то чим швидче вони будуть здемасковані і знайдуть собі належний осуд громадянства, тим краще.

В. Островський.

Можливість нової горожанської війни в Китаю.

Радянська преса, спираючися на японських та китайських джерелах, передбачує вибух нової горожанської війни в Китаю між китайським урядом в Нанкіні і февдальними ґенералами, які займають середню та полудневу частину Китаю. На думку московських ґазет теперішнє становище в Китаю стоїть у звязку з напруженням, яке істнує між Америкою з одного та Англією й Японією з другого боку. Америка, яка отверто підтримує уряд у Нанкіні, запропонувала йому позичку, одначе до її зреалізування не хотять допустити Англія і Японія. Тому обидві ці держави змагають до викликання горожанської війни в Китаю.

Ці звістки радянської преси потверджують також телеграми кореспондентів німецької преси з Шанґаю. Новоіменований китайським Гоміндаком диктатор Чанґ-Кай-Чек видав декларацію, в якій остро виступає проти деяких ґенералів і заповідає, що уряд не завагається вжити проти них збройної сили.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Добродійна Зузанна або Дорогою ціною.

Є таке оповідання Коцюбинського, в якім двоє кріпаків окуплює волю за ціну свойого життя і щастя.

Пригадалось воно мені вчора, коли я прочитав історію одної польської артистки.

Вона (артистка, не історія!) окупила свою популярність також дорогою ціною, так, що не знати, чи виплатиться шкіра за виправу.

А було це так:

До артистки підлабузнювався якийсь богатий директор банку, людина старша, але як видно з його замислів, повний сил і енерґії. Довший час токував він біля вибраної серця і не міг похвалитися найменшим успіхом. Горда артистка була глуха на всі його любовні закляття, присяги і т. подібні жести.

Його горячі слова, таксамо як і його горячі напої, це розтоплювали її холодного серця.

Бідний директор був у розпуці. Стративши вже всяку надію, рішився на останній, очайдушний крок: запропонував артистці 3000 зол. підмоги.

І сталося чудо. Серце артистки розмякло як віск, очі прислонились довгими віями, чарівна головка схилилася на бік, а вишневі уста прошептали: „може...", що переложене на мужеську мову значить: „напевно так!"

Після того ціла та, так сказатиб — любовна трансакція, — не представляла спеціяльних труднощів. Адже не трудно було артистці ошукати свого мужа міґреною, а директорові здурити свою жінку засіданням.

Ясна річ, що досі ціла історія є настільки буденна, що про неї ніхто і не згадував би.

Але в тім місці зачинається небуденщина.

Артистка повідомила про все чоловіка, чоловік узяв собі до помочі тайного аґента і оба стали в означеній порі на сторожі.

Директор прийшов точно і зник у апартаментах артистки. „Законспірований" муж почав уже нетерпеливитись, але не робив авантюри тільки завдяки холоднокровности аґента, який запевнив його, що „все буде добре".

І справді. Не минуло й пів години, як директор перемчав вихром через коридор, а в дверах станула усміхнена артистка.

— Коханий мій — сказала до чоловіка — знаменито вдалося. 3.000 зол. стоїть на моїм столику.

— Ну... так... але директор? — замнявся муж.

— Піймав облизня.

Муж заспокоївся і тепер почалася нарада, що зробити з грішми. Вирішили роздати ці гроші на ріжні патріотичні цілі, а цілу історію оголосити в пресі.

— Побачиш, яка я буду популярна! — сказала жінка.

І оголосила, а капітал роздала... на добродійні цілі.

А муж ходить надутий як індик і розповідає всім, як можна і „капітал придбати і невинність зберегти".

Одно йому неясне.

Чи треба аж пів години, щоби піймати облизня?!...

Галактіон Чіпка.

60-літній ювилей „Просвіти" відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика" станемо її членами. Тож спішіться зі зголошеннями в члени, надсилайте вкладки й іншим пригадуйте.

Кріза німецької книжки в Австрії.

Недавно в Академії Наук у Відні проф. Льотар мав виклад про виховне значіння книжок і подав дуже цікаві статистичні відомости про теперішню книжкову і читацьку крізу в Австрії. В році 1913 з Німеччини до Австрії привезено 71.774 сотнарів книжок, а в р. 1927 привезено до Австрії та новоповсталих держав лише 28.449 сотнарів, отже зменшення виносить 60 проц. У Відні в 1913 р. в одній великій книгарні було 27.459 покупців, а в 1928 р. лише 18.866. А загальна продаж книжок у Відні виносить тепер ледви 58 проц. довоєнної.

Варто, щоби наші книгарні подали статистичні дані про книжковий торговельний рух та щоби їх відповідно покваліфікували, а саме: які книжки мали найбільший попит і збут, а які менше поширювались. Бо зачуваємо, що в нас йде протилежний процес до того, що в Австрії, а саме, що продаж книжок і книжковий рух взагалі тепер значно зросли в порівнанні до передвоєнного часу.

З судової салі.

СЕЛЯНИ З ГРЕБЕННОГО ПЕРЕД СУДОМ.

В пятницю 22. березня ц. р. відбувалася далі розправа проти 22-ох селян(ок) з Гребенного, при чому вже закінчено переслухувати дальших свідків.

Зізнання свідків.

Цілий ряд свідків, як Антоні Глодович, Войтіх Колодзей, Гнат Сорока, Францішек Фрончковський, Йосиф Маслянка, Володислав Мітач Станислав Пивоварчик і Станислав Нездара, всі поліцаї зі Львова та теперішній командант поліції з Гребенного Антоні Урбанік піддержували своїми зізнаннями акт обвинувачення.

Св. **Кость і Маланка Сень** з Мостів Малих зізнали під присягою, що обв. Михайло Дуркевич був у неділю 14. жовтня м. р. у них на празнику та відійшов до дому до Гребенного щойно в понеділок 15. жовтня м. р.

Св. **Анна Дуркевич**, жінка обв. Михайла Дуркевича, запевнює, що її чоловік ходив у неділю на празник до села Мости Малі. З дому вийшов на празник по обіді, коло 12. год. в полудне, а вернув другого дня коло 11. год. передполуднем. До обіду не виходив з хати зовсім.

Св. **Дмитро Гуменний**, 28. літ, заприсяжений, селянин з Гребенного, зізнав, що командант поліції Урбанік при арештуванні обв. Михайла Божика в грудні м. р. тяжко побив обвинуваченого Божика прикладом кріса й душив його за карк так, що він упав до ріки у воду. Обв. Божик сказав тоді до команданта: „Чого хочете від мене?" Св. Урбанік тому заперечував. Признався, що бив обв. Божика, як він виліз з ріки, тому, що обв. Б. не хотів іти на постерунок.

Св. **Станислав Мітленер**, бувший комісар поліції у Львові, незаприсяжений, зізнавав, що до Гребенного приїхав у неділю 14. жовтня м. р. рано на припоручення львівського воєводи. Тут довідався, що в суботу попереднього дня поліція стріляла до громади людей, яка старалася відбити кількох арештованих селян. Заявив, що адміністраційна влада обсервувала підготовку до страйку в Гребеннім від довшого часу. Каже, що Повітовий Професійний Союз Рільних Робітників у Раві Руській був під еґідою КПЗУ. Головну акцію в повіті провадив Іван Юрчак, абсольвент семинарії та Войтіх Стипка зі села Любича того повіту. В неділю в полудне прийшов посол Хам з вічевиками з Рави Руської до Гребенного і тут відбув віче. Свідок каже, що посол Хам промовляв підбурюючим тоном до селян, але при кінці візвав людей розійтися домів. Люди почали вже повільно розходитися. Саме тоді надїхав обв. Іван Малисняк і почав кричати, що його поліція поранила попереднього дня. Люди скупчувалися щораз більше біля нього. Обв. Малисняка тоді арештовано, тому, що він не хотів перейтися з агентом поліції до судово-лікарської комісії, яка урядувала вже в місцевім постерунку. Тоді люди почали тиснутися до арештованого обв. Малисняка, аби його увільнити з рук поліції. Вони кидали на поліцію патиками і камінням. Щойно тоді поліція почала до людей стріляти. Свідок заявляє, що обв. Малисняк мусів уже згори уложити собі такий плян.

Обор. д-р Заяць: На якій підставі кажете, що ціла страйкова акція стояла під еґідою К. П. З. У.?

Св. Мітленер: Я черпав відомости з довірочного джерела, якого не можу виявити тут на розправі.

Обор. д-р Заяць: Чи сама приналежність до КПЗУ не є вже злочином головної зради?

Св. Мітленер: Так, бо КПЗУ є нелеґальною організацією.

Обор. д-р Заяць: Тому таких діячів КПЗУ, як Юрчака і Стипку, можна було арештувати...

В тій хвилині піднявся прок. Ліпш і заявив, що сама приналежність до КПЗУ не є ще злочином головної зради держави, але щойно діяльність в тому напрямі, тому він думає, що свідок не повинен вияснювати більше нічого оборонцеві.

Обор. д-р Заяць поставив ще одно питання свідкові, але предс. Бендашевський заборонив на нього відповідати.

Вкінці св. Лаба, поліцай зі Львова, заявив, що обв. Михайло Дуркевич був біля обвинувач. Малисняка і старався нібито відобрати поліцаям кріс та перешкодити їм у сповнюванні їх функцій. З тої то причини прок. Ліпш поставив внесення на поширення акту обвинувачення проти обв. Мих. Дуркевича ще за злочин з § 81 к. з. Внесенню прокуратора спротивився обор. д-р Павенцький, але трибунал таки прихилився до внеску прокуратора. Обв. Михайло Дуркевич заявив, що в неділю не був цілком на вічу і св. Лаби ніколи не бачив на свої очі і його не знав.

На тому перервано розправу до 3 год. попол.

В пятницю, 22. березня ц. р. о 5 год. пополудні продовжувано розправу далі. Оборона поставила цілий ряд внесків, щоби трибунал переслухав нових свідків, між іншими посла Хаба, але трибунал всі ті внески відкинув. На тому замкнено доказове поступовання.

Опісля промовляв прокуратор **Ліпш**, який піддержував тези акту обвинувачення і домагався покарання всіх обвинувачених, бо їх покарання буде мати для інших педагогічне значіння.

Промови оборонців.

Обор. д-р **Заяць** висвітлив докладно економічне і соціяльне підложе, на якому вибухнув страйк у селі Гребеннім.

В суботу, 23. березня ц. р. промовляв обор. д-р **Павенцький**, який збивав тези акту обвинувачення. Знова обор. д-р М. **Глушкевич** вияснив на основі зізнань свідків, що адміністраційні власти завинили в тому, що страйк закінчився кроваво і обвинувачені селяни знайшлися на лаві обвинувачених. Збивав зізнання свідків, на основі яких побудовано цілий акт обвинувачення. Виказував суперечности в зізнаннях св., які доказували, що ціла страйкова акція в повіті Рава Руська стояла під егідою К. П. З. У. Якщо так справа стояла, то чому прокуратор не обвинувачував тих селян по думці § 58 і 59 к. з. і цілого ряду подібних приписів карного закону, але обвинувачує селян (ок) по думці §§ 41, 87, 88 і 283 к. з.?

В 1. год. пополудні закінчив промовляти обор. д-р Глушкевич. На тому перервано розправу до 6. год. пополудні.

ПРИСУД.

По 6. год. пополудні проголосив предс. Бендашевський такий присуд трибуналу: 1) Миколу Божика засуджено на 6 місяців тяжкої тюрми. Ще три місяці буде сидіти, а 3 місяці відсидів уже перед розправою в слідчім арешті. 2) Таньку Павлик 3) Івана Малисняка, 4) Марію Малисняк, 5) Івана Гуменного, 6) Олексу Демка, 7) Ольгу Солодух і 8) Пазю Погорілко по 5 місяців тяжкої вязниці з почисленням слідчого арешту. Всі ті засуджені вже відсиділи більше як по 5 місяців у слідчому арешті і тому їх зараз увільнено. 9) Семена Демка на 1 (один) місяць з завішенням кари на два роки. 10) Миколу Дуркевича, 11) Пазю Олексів і 12) Михайла Барана по 14 днів тяжкої тюрми з завішенням кари на один рік. 13) Параньку Козак, 14) Пазю Чорнобай, 15) Ксеню Байло, 16) Йохілю Металя і 17) Якова Блята по 14 днів тяжкої тюрми, яку ті засуджені вже відсиділи в слідчому арешті. Увільнено від вини і кари 18) Михайла Павлика, 19) Василя Юрчака, 20) Петра Юрчака, 21) Дмитра Божика і 22) Михайла Дуркевича.

СОЙМ.

Соймова бюджетова комісія відкинула бюджетові поправки сенату.

В суботу радила соймова бюджетова комісія над поправками сенату до ухваленого соймом бюджету. Довша дискусія виннязалася над поправкою сенату, що привернула диспозиційний фонд мін. внутр. справ Складковському. Посол Тромпчинський (Н. Д.) заявив, що його Клюб (Народови) не може ухвалити мін. Складковському диспозиційного фонду, хіба, що цей фонд остав би під управою окремої, покликаної до того соймом, комісії. Проти такої пропозиції виступив гостро посол Полякевич (Б. Б.). В наслідках комісія відкинула поправку сенату про признання мін. внутр. справ Складковському диспозиційного фонду в сумі 6 міл. золотих. Всі інші поправки сенату відкинено теж майже в цілости.

Обвинувачення марш. Пілсудського на бюдж. комісії.

По тім приступила комісія до дискусії над внесенням ендецького клюбу в справі обвинувачень маршалка Пілсудського, які він поробив у бюджетовій комісії сенату про крадіжі з бюджету міністерства військових справ за його попередників. По рефераті посла Рибарського (Клюб Народови) пос. Косцялковський поставив внесення, щоби голова комісії звернувся до маршалка сойму з проханням приспішити відповідь уряду на інтерпеляцію в тій справі, яку внесло кілька посольських клюбів. Комісія рішила запропонувати соймові ухвалу, яка взивалаб уряд до негайного подрібного вияснення всіх справ, звязаних зі закидами марш. Пілсудського про крадіж і дефраудацію, пороблених на сенатській бюджетовій комісії на адресу деяких неназваних військових міністрів і подати попереднього сойму. Ці вияснення потрібні для притягнення винних до відповідальности.

Адміністраційна комісія.

На адміністраційній комісії прийшло до гострих сутичок між представниками лівиці і головою комісії пос. Полякевичем (ББ). Пос. Прагер заявив від лівиці, що голова унеможливлює комісії поладнання деяких справ, як от справу самоврядних законопроектів. Пос. Павловський (Ст. Хл.) поставив внесок, щоби на порядок нарад поставити самоврядні законопроекти та заявив, що голова комісії, не ставлячи їх на порядок нарад тим самим саботує працю над ними. Цим образився пос. Полякевич і хоч внесення Павловського перейшло, то він замкнув засідання і пішов до марш. Дашинського зі скаргою про те, що лівиця унеможливлює йому виконування доручень марш. сойму. Марш. Дашинський, вислухавши і аргументів лівиці, полагодив справу компромісово таким чином, що засідання комісії призначено на понеділок 25. III. з тим, що на другому місці денного порядку буде справа самоврядних законопроектів.

—o—

СЕНАТ.
Нові члени Державного Трибуналу.

Тугут членом Держ. Трибуналу. — Кандидатура українця перепала.

На вчорашньому (суботішньому) засіданні сенату переведено доповняючі вибори двох членів Державного Трибуналу на місце проф. Бальцера і проф. Новіцького, що зрезигнували з мандатів. — Перед виборами забрав слово представник Українського Клюбу сенатор **Троян** і заявив, що вибір членів Трибуналу повинен відбуватися на основі такого самого ключа як вибір членів сенатських комісій. Від Українського Клюбу висунув він кандидатуру д-ра Володимира Охримовича до Державного Трибуналу. У відповідь сенаторові Троянові заявив сен. Пежинський (Б.Б.), що Українському Клюбові прислугує право виставити кандидатуру, але вибору кандидата нікому не можна накинути. — Всіх кандидатур зголошено 6. При голосуванні дістали: Суліговський 45 голосів, б. премієр Слівінський — 41, Тугут — 41, Здаровський — 31, В. Охримович — 12, д-р Рінгель — 1 гол. Таким чином при першому голосуванні вибрано тільки Суліговського. При другому голосуванні проведено тісніший вибір між Слівінським і Тугутом. Тугут дістав 45 голосів, а Слівінський 35 гол. Вийшов Тугут.

—o—

Вибори до італійського парляменту.

Урядова Агенція Стефані повідомляє: Вибори в цілому королівстві відбулися серед великого ентузіязму. Особи всіх суспільних кляс, в тому числі кн. наслідник престолу, Мусоліні, секретар фашистівської партії Туратті, кардинали, епископи, б. комбатанти, воєнні інваліди і т. д. віддавали свої голоси у виборчих бюрах. Залоги кораблів з повного моря поприсилали радіотелеграми, у яких виповідаються за фашистівським урядом. В 4. год. попол. число осіб, що вже віддали свої голоси, доходило до 95 проц. управлених до голосування. Цілу низку виборчих бюр замкнено вже зараз пополудні. В богатьох місцевостях виборці селяни й робітники приходили до виборчих бюр з прапорами й орхестрами. В деяких громадах голови комісій були примушені отворити реєстри, в яких особи, неуправнені до голосування, бажали вписатися, аби заманіфестувати свою симпатію для устрою.

—o—

Нові іміґраційні обмеження Америки.

Берлінська преса принесла інформації з Вашинґтону про офіціяльне оголошення президента Гувера в справі іміграції. В ньому новий президент заявляє, що всупереч своїм інтенціям обовязаний ввести з днем 1. липня ц. р. нові іміграційні обмеження. Далі заявляє він, що тільки Конгрес міг би на своїй весняній сесії припинити виконання цих нових обмежень. Ці обмеження зменшилиб іміграцію кругло на 50 відсотків.

—o—

Нова подорож Цеппеліна.

Воздушний корабель Цеппелін, що відбув подорож до Америки, почав в ночі 23. березня новий лет, тим разом понад Середземне Море. З Німеччини полетить через Францію, понад Родан до Марсилії, звідси на Ріверу, далі через Рим, Корсику, Сардинію, Крету до Єрусалиму. З Єрусалиму полетить понад Малу Азію, Константинополь, Букарешт або Солунь до Будапешту і Відня, а звідси назад до Німеччини. Цеппеліном поїдуть як пасажири між іншим президент німецького райхстагу Лебе, б. міністр Ґерард, віртемберський премієр Больц, президент віртемберського парляменту, представники кількох інших німецьких країв і дружина доньки гр. Цеппеліна графиня Бранденштайн-Цеппелін.

НОВИНКИ

— **Православні парохії на Волині.** З „Ниви" довідуємося, що на Волині є тепер усього 740 православних парохій. По українськи (в народній мові) відправляють у 50—60 церквах, а таке саме число буде й тих церков, де священик відправляє по церковному, а нарід відповідає по українськи. Виговір церковно-славянської мови майже у всіх церквах — російський. На церковний зїзд у Луцьку в 1927 р. були вплинули заяви з 527 парохій з домаганням української богослужебної мови. Єрархія і духовенство православної церкви — майже самі „русскі" і вони ставлять великі перешкоди українізації православної церкви.

— **М. Голинський у Москві.** Московський Великий Театр запросив премієра харківської Державної Опери М. Голинського виступити 22. і 26. березня в операх „Аїда" і „Кармен". Обидві партії відспіває М. Голинський українською мовою. Це перший випадок, що у Москві виступатиме артист в опері по українськи. З Москви Голинський виїздить до Грузії, а на літо приїде до Львова.

— **Боротьба з жебраками.** Не всі ті, що живуть жебраниною, це особи в нужді. Про це знають усі, які приневолені нераз „для відчіпного" давати підмогу ріжним непевним людям — пяницям і ошуканцям. Львівський магістрат хоче покласти край зловживанням милостинею і має намір завести контролю над жебраками. Ця контроля піде у двох напрямках: магістрат видрукує таблиці для ріжних фірм, інституцій і підприємств з надписом „жебракам входити не вільно", а окремо зшитки з бонами по 5 сот. Хто вивісить у себе таблицю, зложить у магістраті загальну суму, яка звільнить його від милостинь; інші видаватимуть жебракам паперові бони, які жебраки зможуть вимінювати на харчі в міських крамницях. Таким робом справжні жебраки були би зареєстровані. Правду кажучи: така реєстрація звільнить тисячі осіб від обовязку милостині, але небагато поможе справжнім бідакам. Як довго місто не має для калік, бездомних і старців власних захистів — усі таблиці та картки є лише Пилатовим обмиванням рук.

— **З темної хроніки.** Відповідатиме перед судом лікар, фільмовий артист і скрипач в одній особі львовянин Семенсід, за те, що злакомився на гроші якоїсь дами Ф. Й., що вірила в його любов. Набравши 4500 зол. утік до Відня, „до кіна", а коли був певний, що час затер оцей довг, вернувся до Львова. — Невідомі злодії з добрим нюхом вкрали в ночі з приватного помешкання Тавби Тігерман на Фурманській 1. перли вартости 3.000 зол.

— **Ріжні вістки.** Турецький уряд предложив парляментові проєкт закону щодо підвишки податку на нежонатих на 100 процент. — У чехословацькій громаді Веселі один гайовий дістав міліонову спадщину від свого дядька з Америки. — З Афганістану виїхали всі дипльоматичні представники. — У Будапешті повісили архітекта поета Павла Ференчі, який з любови для одної жінки вбив власну жінку і троє своїх дітей. — Зубков і його жінка, сестра Вільгельма, мали дістати пропозицію участи в якімсь паризькім театрику як... актори. — Покоївка аташе еспанського посольства в Парижі вкрала йому дорогоцінности на 1 міл. фр. разом з дипльоматичним пашпортом і втікла.

— **Театральний скандал.** Популярна, загально люблена в Варшаві акторка „Літнього Театру" п. М. Горчинська мала сміливу ідею. Вона рішила здобути 3000 зол. легким і приємним способом від якогось „невідомого" її звеличника, богатого панка, який заявив через свого посередника, що дасть ці гроші артистці за дискретну зустріч. Зустріч була дискретна, але за нею пішла реклама дуже недискретна „Червоним Кур'єром". 3000 зол., які дістала п. М. Горчинська, пішли на добродійні ціли, в першій мірі на „Дім актора". Згаданий „Кур'єр" вихвалив жертвенність акторки і зробив її медвежу прислугу. Загал після надуми зрозумів, що в дуже нескладній авантюрі пані Горчинської нема ніякої добродійности та жертвенности. „Союз артистів польських сцен" призначив комісію для розсліду цієї історії. Ще перед працею комісії вийшли наверх подробиці, які підірвали імя акторки в прилюдній опінії. Не є виключене, що ця її „добродійність" буде коштувати її ціну дотеперішньої посади.

— **Латинська азбука.** У „Берлінер Тагеблятї" находимо статейку московського комісаря освіти Луначарського на актуальну тему: чи можливе завести на просторах СРСР латинську азбуку. З менту, коли Туреччина довершила епохальної еволюції і після довгих століть приняла замісць дуже складної арабської азбуки — латинську, фільольоги з орієнтального інституту в Москві поставили собі питання: чи не слід би зробити такої спроби для татарських, туркоманських і фінсько-монгольських племен. Лунача-

ський пригадує, що радянський уряд пішов уже крок наперед у напрямку европеїзації, ввівши у себе григоріянський календар. Зміна метричної системи ще не переведена. Введення латинської азбуки надибує покищо на великі теоретичні трудноші. Важко зірвати з усім культурним надбанням минулого, передруковуючи всю старшу літературу наново. Введення латинської азбуки, каже Луначарський, дуже зупинило би поширення грамотности між широкими масами населення. А проте він вірить у те, що весь культурний світ перейде згодом, хоч не швидко, на латинську азбуку.

— **Сила підморських струй.** На побережі Франції виловили пляшку, кинену 20. липня 1927 на середині Атлянтійського Океану з метою перевірити, як довго пливе вона до берега. Таких пляшок кинув метеорольоґічний інститут 40 для дослідів швидкости підморських струй. Дві з них доплили. Виходить, що їх подорож тривала дуже довго: 20 місяців.

— **Спосіб на землетрус.** У Токіо виринула ідея вибудувати підземельну будівлю на 80 поверхів високу, яка на випадок землетрусу лишилась би непорушною. Така будівля мала би коштувати 500 міліонів єн. Здається, що певніше було би для мешканців міста, яке навідує щороку землетрус, жити на „Цепеліні", високо над землею.

— **Примхи красуні.** „Міс Европа" чи пак мадярка Елисавета Сімон, вернувшись до Будапешту, мала намір поглянути на парлямент у середині. Її становище дозволило їй попросту повідомити про це квестуру зі заявою, що вона явиться на галерії в 11-ій год. Посли дізнавшись про це, зібрались виїмково численно в салі. Одні хотіли поглянути на найкращу жінку Европи, інші хотіли, щоби вона бодай зупинила свій погляд на них. Та ждали надаремне. Портієр телефонував аж до готелю, де мешкала панна Сімон, та звідти відповіли, що вона була дуже втомлена і виїхала на село, до рідні.

Присилайте негайно коляду та списки громад і гуртків, що колядували на „Рідну Школу", щоби втягнути їх у загальний список повітів і громад, який ладить до друку Головна Управа „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.

Любка Колесса на Великій Україні.

Перший концерт нашої піяністки в Києві.

В „Пролетарській Правді" з 15. п. м. находимо таку оцінку першого виступу Любки Колессівної в Києві пера Я. Юрмаса:

„Як відомо, на світі нема нічого абсолютного і людина найкраще обізнається з речами й явищами тоді, коли їх порівнює. Але порівнювати Любку Колессу нема з ким: на широкій концертовій естраді київській видатних піяністок нам не доводилося чути. Отже піяністка Колесса — явище цілком осібне й виняткове.

Хоч величезна більшість публики, що-до краю наповнила велику салю Будкомосу, була дуже вдоволена з виконання Колессиного, але знайшлися одиниці, що лишилися незадоволені: призвичаєні до рекордів Сиротової могутньої динаміки, звукового блиску Петрі, глибокої емоційности й темпераменту Цеккі, то-що, ці одиниці були розчаровані. Колесса, мовляв, не дбає сперечатися за ці рекорди. Це має мабуть значити, що Л. К. не думає добиватися цих рекордів. — Ред.).

Любка Колесса — цілком своєрідний тип піяністки. Ми навіть сказалиб, що це не так піяністка, як скорше клявесиністка з її найтоншими, ніби „міліметровими", нюансами ритмовими, динамічними й тембровими (проте, мусимо відзначити, що не першорядної, легко кажучи, якости рояль не давав Колессі змоги до кінця виявити це своє чудове ажурне богацтво). І може справді варто булоб їй спробувати виконувати на клявесині.

Л. Колесса — це музична стихія в найтендітніших її проявах. Простота, безпосередність, ширість — ось властивости цієї музичности. Її гра — це сама поезія: відчували було, як виконавиця з таким замилуванням проймається звуками, що ніби сама, усією своєю істотою, звучить. Її надзвичайно легка рука видобувала звуки, що ніби легенький подув вітерця овівали слухача.

Не завжди можна було погодитися в тлумаченні творів та в доборі річей, виконуваних поза програмою. Але все виконання було суцільно-стильне, лагідно-привабливе й виявляло тонкий, музичний смак. Піяністка, видно, знає оптимальні межі своєї інтерпретаційної вдачі й не береться виконувати інших, „чужих" для неї творів. У програмі були ріжні твори Шопена, Скарлятті, Вівальді та присвячені Любці Колессі „Варіяції на українську народню пісню" українського композитора Нестора Нижанківського, що їх із великим успіхом Колесса виконувала по багатьох країнах Західньої Европи й оце виконала їх у Києві вперше (тему композитор узяв чудову, і деякі варіяції в нього вийшли прекрасні, яскраві, хоч подекуди він надто зловживає технічними трудношами). Отже найкраще вийшли в Колесси деякі з творів Шопена та три „Капризи" Скарлятті.

Безперечно, ця видатна артистка завжди буде для киян бажаною гостею на нашій концертовій естраді".

В тій-же „Пролет. Правді" з попереднього дня поміщена знимка Л. Колессівної і коротка інформаційна замітка про неї.

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомости і національної гідности. Тому мерщій в ряди членів „Просвіти".

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Д-р Степан Шухевич: **Спомини. Частина II. Від квітня 1919 до липня 1919 р.** Зміст: Дальші бої під Львовом. Відносини в Начальній Команді. Перший відворот. Ґен. Греків начальним вождом. Пролом під Чортковом. Офензива У. Гал. Армії. Другий відворот. Ґен. Тарнавський командантом У. Г. Армії. Ріжні місії. Перехід за Збруч.

ЖУРНАЛИ.

Вісти з Лугу. Письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці. Львів, рік IV., ч. 2. за лютий 1929.

Polska Gazeta Introligatorska. Рік II. Ч. 2—3 за лютий-березень 1929.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооператива „Український Театр" під дир. Й. Стадника.

Саля Великого Міського Театру:

Понеділок 25-го, г. 7·30 веч. Вій, фантастична опера на 3 дії Гоголя-Кропивницького.

Кіна.

„Аполльо": „Безгрішниця" Лявра Ля Пляйте.

„Лев": „У крутіжі Парижа" з Лідь Даговер.

„Оаза": „Останній приказ".

„Палас": „Полонена окаяного".

„Пан": „Уданські любощі".

„Промінь" на Знесінню: „Голгофта".

„Фатаморгана": „Сторожі чесноти".

„Химера": „Золотий магніт".

Програма радіо.

Вівторок 26-го.

Льондон (358). 14·00 Музика з готелю Сесіль. 23·45. 20·45 Квінтет. 23·45. Музика до танців.

Париж (1744). 12·30 Концерт орхестри Льоватеді. 15·45. Концерт. 20·30 Концерт.

Мюнхен (536,7) 17·00 Квартет Розенберга. 19·45 Концерт черкесів.

Берлін (475,4). 16·30 Концерт орх. Роша.

Лайпціґ (361,9). 20·00. Уельські, ірляндські та шотляндські пісні.

Відень (519,9) 21·35 Легкий вечірний концерт.

Міляно (504,2). 12·30 Квартет. 16·30 Квінтет. 23·00 Джезбенд.

Копенгаґен (339,8). 21·30 Вечір Бетовена.

Москва (825). 17·20. Концерт для молоді.
(1442,3) 16·00 Опера.

Київ (775) 19·30 Концерт. Фортепян.

Харків (477). 18·00 Камерний концерт. (1680) 20·00 Підвищення врожайности виклад.

Варшава (1395,1). 17·55. Концерт орхестри.

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти" та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Хоростків:
26.III. Маруся Богуславка.
Копичинці:
27.III. Маруся Богуславка.
28.III. Вій.
29.III. Казка Старого Млина.
30.III. Сирітка Хася.
31.III. Базар.
Теребовля:
1.IV. Базар.
Тернопіль:
2.IV. Базар.
3.IV. Два злодії.
Козова:
4.IV. Вій.
5.IV. Казка Старого Млина.
6.VI. Вихрест.
7.IV. Маруся Богуславка.
Бережани:
8.IV. Вій.
9.IV. Базар.
10.IV. Маруся Богуславка. 3—?

Краєве Товариство Господарське „Сільський Господар" у Львові цим оголошує впис на Однорічний Курс Садівництва і Городництва, що відбудеться в часі від дня 15. квітня 1929 р. до дня 30. березня 1930 р. в Задуюві коло Галича, в Садівничому Заведенню п. А. Терпиляка, що є співоснователем курсу. Курс відкривається як перший річник будучої трьохлітньої Садівничо-Городничої Школи „Сільського Господаря", програму та організаційну основу котрої подано на затвердження компетентних урядових чинників. Навчання розпадається на двоє півріч — шкільне в місяці зимові, та практичне в часі від 15. IV. до 1. X. і має на меті виховати фахівців, що могли би закладати і вести садові плянтації, торговельні городи, овочеві шкілки, городничо-насіннєві господарства, а також обняти посади повітових інструкторів садівництва та городництва. На курс можуть бути приняті кандидати не молодші від 15-ти літ, що разом зі зголошенням надішлють не пізніше 5. квітня до Управи „Сільського Господаря", Львів, вул. Зиморовича ч. 20: 1) метрику, 2) свідоцтво лікарське, 3) свідоцтво про укінчення 7-ми клясової школи вселюдної, або нижчої гімназії. (Здібніші ученики з народньої школи можуть бути приняті по зложенні вступного іспиту), 4) писане зобовязання родичів чи опікунів, що правильно будуть платити належитости за удержання учеників. — Наука в школі є безплатна. За удержання в інтернаті, а саме за мешкання, опал, світло, прання і харч, ученики платять по 8 долярів місячно. За виконані в час практики роботи Садівниче Заведення А. Терпиляка буде платити ученикам після місцевих цін — 2—3 зол. денно (в другім і третім році більше) — Деякі сироти і діти незаможних родичів можуть бути приняті на кошт Т-ва „Сільський Господар".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВЕСНЯННІ легкі гарсонки, пульовери, плащі і інші волічкові річи гладкі і взористі виконує **Українська Тонкотерия Львів, Костюшка 3/Л.** 1576 2-2

КУРИ ОРПІНКТОНИ — великі, жовті, — яйце 75 гр., продає Бурдон Стефанія, Brachówka p. Sokolówka k. Ożydowa. 1679 2-2

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровскі-Розважевскі, Львів (Готель Жорж) Академічна 2 1366 42—?

ПРОДАМ реальність зложену з двох домів і півморгового города, Коломия Євангелицька 19 1669 2-2

АГЕНТІВ до продажі рільничих знарядів шукаємо. — Зголошення: Рільничі Заведення, Львів, Почтова скритка 174. 1639 3—3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик препізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 3 150-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 **Пересвітлення Рентґеном.** 18—24

Подяка.

Для бідної селянської родини — для безрукого батька і троє маленьких сиріток перші свої жертви прислали: ВП. о. Д-р И. Маркевич Ч. С. В. В. від Управи Марійського Тов-а Молоді книжочок за 37 зол. до розпродажі на сю ціль, від „Нашого приятеля" 10, о. декан В. Сухий, Волоське село 2, Д-р М. Волошин, Львів 10 інж. А. Ліськевич, Львів 15, Д-р А. Чайковський, Коломия 5, інж. М. Чорний Радом 10, о. А. Задорожний, Озерянка 5, о. К. Базилевич, Княжолука 5, М. Левицька, Варшава 10, Скоробогата, Станиславів 10, Д-р М. Чубатий, Львів 2·10, І. Раковська, Хриплин 3, о. М. Коритко, Холоїв 2·50, В. Зарівний управитель школи, Устє руське 5, В. Левицький упр. школи, Сушин 5, О. Козьоринський суддя, Балигород 5, о. Г. Дякон, Кропивник 10, Ф. Вотерук, Львів 5, Товариство Доброї Смерти, Жовква 10, С. Сенко, Перегінсько 5, О. Мартинець, Грушці 5, І. Менцінська, Фельштин 2, С. Д. Л. Батталовські, Городенка 5, о. І. Олянович, Лисиничі 5, М. Гоцька, Колодниці 10, Р. Глінський уч. IV. кл., Тернопіль 9, Д. Балакін, Біла 5, Е. Бойко, Верблани 10, Уряд Парохіяльний, Папків 10, Урядник почтовий, Медика 1, Д. Хтеївна, Доброгостів 3, Н. Мартинюк Мединичі 5, С. Яворська, Підгайці 5, Д. Желехівський, Битків 10, Я. Коєчковська, Львів 10, О. Мельникова, Сокаль 8, М. Карманська, Добромиль 5, М. Гадушка, Львів 5, Ю. Чукова, Львів 5, проф. А. Березовський, Львів 5, С. Савуля, Ліско 5, О. Баранич, Львів 3. — Отсим дорогою складаю Всім ВП. Жертводавцям за надіслані жертви і Хв. Видавництву „Діла" за безкорисне триразове оголошення просьби щиру подяку і прошу о дальші жертви. За здоровля всіх В. П. Жертводавців дня 11. квітня буде відправлена Служба Божа. — **о. Володимир Свистун, парох Церківна, п. Болехів.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.